

технологій МВС України. В електронному архіві фіксуються прізвище, ім'я, по батькові та номер спеціального жетона поліцейського, вид отриманої інформації, реєстр, з якого отримувалася інформація, час отримання інформації та інші дані, необхідні для ідентифікації поліцейського, який отримував інформацію з реєстрів.

Поліція вживає всіх заходів для недопущення будь-яких порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації. Поліцейські несуть персональну дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність за вчинені ними дії, що призвели до порушень прав і свобод людини, пов'язаних з обробкою інформації. МВС України у межах компетенції здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів під час формування та користування поліцейськими інформаційними базами (банками) даних.

Водночас необхідно виокремити Закон України «Про державну таємницю», який регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

До державної таємниці у сфері державної безпеки та охорони правопорядку Закон відносить, зокрема: інформацію про особовий склад органів, що здійснюють оперативно-розшукову або розвідувальну чи контррозвідувальну діяльність; про засоби, зміст, плани, організацію, фінансування та матеріально-технічне забезпечення, форми, методи і результати оперативно-розшукової, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності; про осіб, які співробітничать або раніше співробітничали на конфіденційній основі з органами, що провадять таку діяльність; про склад і конкретних осіб, що є негласними штатними працівниками органів, які здійснюють оперативно-розшукову, розвідувальну і контррозвідувальну діяльність [3].

Отже, з вищезазначеного треба зробити висновок, що інформаційно-аналітична робота в підрозділах кримінальної поліції є дуже важливою, бо без належної перевірки, зібрання достатньої та необхідної інформації, яка становить оперативний інтерес, не буде підстав для заведення оперативно-розшукової справи.

1. Албул С. В., Андрусенко С. В., Мукоїда Р. В., Ноздрін Д. О. Основи оперативно-розшукової діяльності : навч. посіб. Одеса : ОДУВС, 2016. С. 167–168.

2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII

3. Про Державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII.

Олена ЛОПАСВА

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ОХОРОНА ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Право організувати мітинги, пікети, демонстрації та брати в них участь, а також збиратися у приміщеннях (свобода зібрань) належить до прав людини «першого покоління» (цивільних та політичних).

У демократичній та правовій державі будь-які масові заходи мають відбуватись у межах, установлених законодавчими нормами. У багатьох країнах Європи, США, Японії, країнах пострадянського простору порядок проведення масових заходів, права, обов'язки і відповідальність сторін регламентовані законами, які визначають порядок звернення організаторів масових заходів до органів влади та порядок отримання дозволу на проведення повідних заходів. Становлення української демократії? порівняно з багатьма європейськими та найбільш розвиненими країнами світу? відбувається нетривалий час і перебуває у стані активного розвитку, що зумовлює часткову недосконалість нормативно-правової бази, яка регулює ту чи іншу галузь суспільних відносин. Звідси завданням нашого дослідження є аналіз досвіду іноземних держав у сфері охорони публічного порядку під час проведення масових заходів, визначення окремих напрямів удосконалення

нормативноправової бази України, пошук новітніх принципів, форм, методів, організаційних заходів та особливостей забезпечення громадської (публічної) безпеки і порядку під час проведення масових заходів.

Французький учений-правознавець Ж. Ведель розглядає публічний порядок як необхідну умову нормального функціонування суспільства, умову забезпеченості певним мінімумом державних гарантій. Зміст публічного порядку, на його думку, залежить від стану суспільних відносин, тобто забезпеченості безпеки моральних та майнових інтересів особи, захисту суспільства від протиправних посягань на його інтереси, створення умов для нормального життя і спокою.

Публічний порядок характеризується таким станом упорядкованості суспільних правовідносин (передусім публічно-правових), за якого кожна особа, державний орган, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи добровільно дотримуються правових і морально-етичних норм, культурних та інших соціальних правил, виконують відповідні приписи з метою досягнення публічної безпеки та загального добробуту. Це означає, що публічна безпека є прямим наслідком публічного порядку.

Свобода зібрань закріплена у Загальній декларації прав людини [1, ст. 20], Міжнародному пакті про громадянські та політичні права [2, ст. 21], Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3, ст. 11]. За загальним правилом захисту підлягають тільки мирні зібрання громадян. Різні країни світу мають різні підходи до порядку регулювання таких суспільних відносин. Крім конституційного закріплення, вони регламентуються шляхом ухвалення відповідних законів з подальшою конкретизацією в нормативно-правових актах нижчого рівня. Підзаконними нормативноправовими актами, які регулюють свободу мирних зібрань, можуть бути накази міністерств внутрішніх справ про організацію роботи органів поліції (внутрішніх справ) щодо забезпечення охорони громадського порядку та безпеки громадян під час проведення масових заходів, статuti (правила) патрульно-постової служби поліції (внутрішніх справ) тощо. Кримінальні кодекси та кодекси про адміністративні правопорушення встановлюють санкції за порушення законодавства про порядок організації та проведення мирних зібрань.

У Великій Британії проведення демонстрацій і походів регламентується законом про охорону громадського порядку (1986 р.). Проведення вуличних заходів санкціонується поліцією. Організатори повинні не пізніше шести робочих днів до його початку повідомити про основні характеристики заходу – дату, місце і час проведення, маршрут руху, прізвища та адреси організаторів. У випадках порушення термінів подання повідомлення про масовий захід, самовільної зміни дати, часу, місця, маршруту масового заходу до організаторів можуть бути застосовані санкції, наприклад, у вигляді ув'язнення на строк до трьох місяців або штраф до 1 тис. фунтів. За участь у масових заворушеннях передбачається покарання у вигляді позбавлення волі строком до 10 років. Провокатори і підбурювачі масових безладь, пов'язаних з насильством, караються арештом до 6 місяців або штрафом до 5 тис. фунтів [4].

У Німеччині порядок проведення мітингів та демонстрацій регламентується Федеральним законом «Про зібрання і походи» (1978 р.). Визначаються строки подання повідомлення про запланований захід, регламентуються порядок проведення та відповідальність за порушення встановлених вимог. Передбачається випадок: якщо керівник масового заходу не може забезпечити виконання своїх розпоряджень, то він повинен негайно оголосити про припинення заходу. З моменту цього оголошення всі учасники масового заходу, хто не підкорився вимогам організаторів, набувають статусу «особи, що діє проти громадського порядку», і до них може бути застосована кримінальна відповідальність.

У Сполучених Штатах Америки законодавчі вимоги до проведення масових заходів (мітингів, маніфестацій) встановлюються органами влади відповідних штатів. Терміни завчасного повідомлення органів влади про запланований масовий захід різні: у Нью-Йорку – 45 днів, у Лос-Анджелесі – 40 днів, у Вашингтоні – 15 днів до початку заходу. Несанкціоновані масові заходи отримують статус «публічні заворушення», і поліція одержує право застосування силових способів припинення таких заходів. До учасників несанкціонованих демонстрацій може застосовуватися покарання у вигляді різних за розміром штрафів (максимально до 3 тис. дол.) або позбавлення волі залежно від тяжкості вининих правопорушень.

Нормативна регламентація організації та проведення масових заходів зі встановленням повідомного порядку їх проведення здійснюється спеціальними законами і в інших державах світу, зокрема: Франція – декретзакон 1935 р., Японія – постанови про громадську безпеку, Республіка Казахстан – закон про порядок організації та проведення

мирних зборів, мітингів, походів, пікетів і демонстрацій, республіка Молдова – закон про організацію зібрань.

Велика увага під час організації та проведення масових заходів приділяється питанням забезпечення громадської безпеки і підтримання громадського порядку у безпосередній близькості від будівель органів державної влади та місцевого самоврядування. Наприклад, проведення демонстрацій поблизу будівлі Європейського парламенту забезпечується спеціальним підрозділом охоронної служби Європарламенту та національних сил поліції. Як правило, встановлюється периметр безпеки.

В Австрійській республіці проведення масових акцій поряд з адміністративними будівлями зазвичай не обмежується. Однак під час проведення пленарних засідань федеральних зборів будь-які вуличні демонстрації забороняються на відстані менше 300 м [4].

Тож, як бачимо, світова правова практика, закріплюючи право громадян на свободу мирних зібрань у конституційному порядку, у подальшому регламентує організацію і проведення масових заходів шляхом ухвалення спеціальних законодавчих актів та встановлення різних видів відповідальності за порушення такого законодавства і вчинення правопорушень під час їх проведення. Конституцією України встановлено право громадян збиратися мирно для проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій [5, с. 39].

Визначення на конституційному рівні права на свободу мирних зібрань є позитивним фактом у демократичному суспільстві. Проте цього недостатньо для належної організації таких заходів, і це не може забезпечити повною мірою реалізацію законних прав і свобод інших громадян, підтримання громадської безпеки та громадського порядку в належному стані.

1. Загальна декларація прав людини. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. С. 89. Ст. 3103.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 26.10.2018).
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13 (№ 32 від 23.08.2006 р.). С. 270.
4. Аналітична записка зарубіжного законодавства щодо масових заходів : Аналітична записка Центру дослідження соціальних комунікацій Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL : <http://nbuvip.gov.ua/images/nub/an1.pdf> (дата звернення: 20.12.2018).
5. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами : станом на 30.09.2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Анатолій НАТОЧІЙ

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Нині в Україні стрімко зростають різні види злочинності, які становлять загрозу як публічному порядку, так і громадськості загалом. Все частіше сучасна правоохоронна система, у тому числі і Національна поліція України, стикається з важкими та особливо важкими злочинами, що вчиняються з використанням вогнепальної зброї, яка є дуже небезпечною для життя осіб, поліцейського та суспільства. Тому на сьогодні працівники правоохоронних органів, поліції, виконують чималу роль у підтриманні публічного порядку, безпеки всієї української нації від суспільно небезпечних діянь і кримінальних правопорушень. На законодавчому рівні для вирішення цієї проблеми у діяльності поліції щодо забезпечення захисту вище наведених положень важливе значення має використання заходів примусу, до яких належать заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальна зброя. Тому проблемні питання щодо застосування або використання поліцейськими вогнепальної зброї актуальні.

Дослідження проблемних питань щодо застосування та використання вогнепальної зброї працівниками Національної поліції України здійснювали у своїх працях Ю. М. Волков, Д. Г. Казначеев, В. Д. Поливанюк, І. С. Тишкевич, М. П. Федоров,